

ВІДГУК
офіційного опонента – доктора юридичних наук,
професора Ковальчука Віталія Богдановича
на дисертацію Дзіковського Максима Романовича на тему:
«Правові основи організації та діяльності австрійського
Адміністративного Трибуналу (1875-1918). Історико-правове
дослідження», поданої на захист до разової спеціалізованої вченої ради у
Львівському національному університеті імені Івана Франка на здобуття
вищої освіти ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право»
за спеціальністю 081 «Право»

Вивчення поданих Дзіковським М.Р. матеріалів дисертації та анотації, а також ознайомлення з науковими публікаціями за обраною темою дає підстави стверджувати, що дисертантом проведено достатньо ґрунтовний науковий аналіз обраної теми, виявлено новизну опрацьованих питань, сформульовано наукові положення, узагальнення та висновки, що виносяться на захист. Можна констатувати, що дисертант досягнув поставлених перед собою цілей, роботу виконав на високому науковому та методологічному рівні. Такий загальний попередній висновок підтверджується за основними параметрами, які висуваються до дисертацій означеної наукової спеціальності.

Ступінь актуальності обраної теми дослідження. Виконана Дзіковським М.Р. дисертація на здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право» за обраною темою є своєчасною у сучасних умовах реформування судової системи України загалом та системи адміністративного судочинства зокрема та характеризується актуальністю, має теоретичне та практичне значення, про що дисертант переконливо вказує у вступній частині свого наукового дослідження.

Оцінюючи зміст дисертаційного дослідження, варто зазначити, що його тема має актуальний характер для реформування та діяльності системи адміністративних судів в Україні.

Автор слушно зауважує, що реформування судової системи України передбачає удосконалення діяльності її судових органів, створення механізмів, котрі дадуть суду змогу виконувати функції, які характерні для нього у правовій державі. Якісно вплинуть на його структурну побудову й ефективність діяльності. Крім цього, як вказує автор, необхідно реально

забезпечити кожній людині право на справедливий судовий розгляд у незалежному суді, підвищити рівень фахових вимог до суддів, відновити довіру до влади та ін. Дисертаційне дослідження Дзіковського М.Р. виконане на високому науковому та методологічному рівні про що свідчать завдання дослідження, методологія роботи, її наукова новизна та зв'язок роботи з науковими програмами та планами кафедри.

Достовірність положень дисертації в яких конкретизовано наукову новизну забезпечується також обґрунтованими посиланнями на наукові праці як українських, так і польських та австрійських науковців, а також використанням широкої джерельної бази (287 найменувань).

У дисертаційному дослідженні Дзіковського М.Р. в цілому вдало сформульовано теоретичні положення, зокрема актуальність теми, мета і завдання, об'єкт і предмет дослідження. Аналіз змісту дисертації Дзіковського М.Р. свідчить про те, що сформульовані мета і завдання дослідження повною мірою досягнуті.

Не викликають зауважень хронологічні межі дослідження. Автору вдалося в цілому знайти раціональну структуру дослідження. Структура дисертації цілком пов'язана з метою і завданнями, які були поставлені здобувачем, предметом та об'єктом дослідження.

Дисертація складається з анотації, чотирьох розділів, які містять 13 підрозділів, висновків та списку використаних джерел. Виклад змісту дисертації логічний та послідовний.

Дисертаційне дослідження Дзіковського М.Р. складається зі вступу, в якому обґрунтовано актуальність наукового дослідження, наголошено зв'язок теми дисертаційної роботи з науковими програмами та планами кафедри.

Авторові, на наше переконання, вдалося чітко та вичерпно визначити мету, завдання, об'єкт та предмет дослідження. Ґрунтовно охарактеризовано методологічну основу дисертації, сформульовано наукову новизну, а також викладено основні положення, що виносяться на захист.

Вдало визначено наукове й практичне значення одержаних результатів, вказано на їхню апробацію та публікації.

У першому розділі «Історіографія, джерельна база та методологія дослідження» - проаналізовано стан наукового дослідження проблематики правових основ організації та діяльності Адміністративного Трибуналу Австрії 1875-1918 р.р. в українській, польській та австрійській літературі. Достатньо

охарактеризовано методологію дослідження.

Другий розділ дисертаційного дослідження «Адміністративний Трибунал у державному механізмі Австро-Угорщини» присвячений висвітленню місця і ролі Адміністративного Трибуналу у державному механізмі Австро-Угорської монархії. Показано становлення адміністративного судочинства у країнах Європи у XIX столітті. Проаналізовано судову систему Австрії за Конституцією 1867 р. До здобутків здобувача можна віднести висвітлення передумов прийняття закону «Про Адміністративний Трибунал» та вказати про його основні положення. Даний матеріал вводиться в науковий обіг в Україні вперше.

Значною науковою новизною також визначається третій розділ дисертаційної роботи «Порядок формування, структура та юрисдикція адміністративного Трибуналу Австрії 1875-1918 р.р.» у якому досліджується порядок створення, структура та юрисдикція Адміністративного Трибуналу. Проаналізовано категорії адміністративних справ, що входили до юрисдикції Адміністративного Трибуналу.

Проведення в Адміністративному Трибуналі Австрії та особливості розгляду окремих категорій адміністративних справ досліджено у четвертому розділі дисертаційної роботи «Діяльність Адміністративного Трибуналу». У цьому розділі всебічно і аргументовано проаналізовано основні категорії адміністративних справ, які досліджувалися в Адміністративному Трибуналі. Особливу увагу автор звертає на адміністративні справи, які розглядалися в Адміністративному Трибуналі та стосувалися західноукраїнських земель (Східна Галичина, Північна Буковина).

Зокрема у 1912 році в Адміністративному Трибуналі Австрії розглядалася справа щодо скасування результатів виборів до Львівської міської ради через обмеження виборчих прав українського населення міста Львова. Адміністративний Трибунал, як вказує у своїй роботі дисертант, скасував результати виборів до Львівської міської ради, а на нових виборах, що відбулися у 1913 році, вже було обрано представників української громади м. Львова. Дана архівна справа вводиться в науковий обіг в історико-правовій літературі вперше. Значним науковим результатом дослідження Дзіковського М.Р. є характеристика правотворчої діяльності Адміністративного Трибуналу Австрії і його роль у встановленні адміністративно-процесуального права Австрії. Дисертант вдало сформулював пропозиції щодо використання досвіду

діяльності Адміністративного Трибуналу Австрії для вдосконалення судової системи.

Усі чотири розділи дисертації Дзіковського М.Р., відповідно до науково дослідних завдань, розкривають важливі аспекти обраної теми і змістовно їх наповнюють. Усі розділи дисертації органічно взаємопов'язані та мають внутрішню логіку викладу матеріалу.

Дисертація Дзіковського М.Р., виконана з використанням юридичної та історичної термінології, відповідних правових понять і збалансованою щодо розкриття історичного й правового матеріалу, містить фаховий ґрунтовний аналіз чинних у досліджуваний період нормативно-правових актів, загалом історико-правової дійсності, заповнює прогалини в науці історії держави і права.

Дисертаційне дослідження Дзіковського М.Р., завершують логічні і аргументовані висновки у яких підводяться підсумки наукового дослідження.

У висновках, зміст яких відповідає попередньому матеріалу дослідження і має узагальнюючий характер, містяться також рекомендації для удосконалення і підвищення ефективності діяльності вітчизняної судової системи.

Основні положення і висновки дисертаційного дослідження викладені здобувачем у достатній кількості наукових публікацій. Опубліковані роботи відповідають темі дослідження.

Наукова новизна положень і висновків дисертації. Ознайомлення зі змістом дисертації М.Р. Дзіковського надає підстави для констатації, що вона дійсно є першим оригінальним і комплексним дослідженням актуальності теми в українській правовій науці. Наведені на сторінках 18-20 рукопису дисертації коректно сформульовані положення загалом можна вважати такими, що є новими і обґрунтовано структурованими за рівнем новизни, визначеним здобувачем такими термінами, як «уперше», «удосконалено», «набули подальшого розвитку».

Дискусійні питання і зауваження. Віддаючи належне здобуткам дисертаційного дослідження Дзіковського М.Р., разом з тим, не можна не звернути увагу на деякі висновки і твердження, що викликають певні сумніви, недостатньо обґрунтовані положення, тощо.

1. Описуючи у підрозділі 1.3 дисертаційного дослідження дисертанту варто було б відзначити використання, окрім інших, також такого спеціально

наукового методу, як історико-генетичного, який застосовувався у роботі. Своєрідність його полягає у тому, що генетичний метод надає можливість природніше і правдоподібніше відтворити досліджуваний об'єкт дослідження. Це досягається шляхом послідовного відтворення минулих часів, щоб виявити причини вже наявних фактів, dokonаних подій чи явищ.

2. Варто було б додатково обґрунтувати доцільність розгляду у підрозділі 2.2 організації публічної влади в Австро-Угорщині, адже на перший погляд це питання частково виходить за межі проблеми, визначеної у темі дисертації.

3. Необхідно було чіткіше провести розмежування інститути адміністративної скарги, яка подавалась до органів державної влади і органів місцевого самоврядування та скаргою, яка подавалась до Адміністративного Трибуналу.

4. Серед положень наукової новизни автор виділяє як історичну закономірність вплив суду адміністративної юрисдикції в Австро-Угорщині на встановлення і розвиток австрійського конституціоналізму. Це слушне положення потребує деталізації, а саме, які особливості австрійського конституціоналізму зумовлені розвитком адміністративного судівництва Австрії.

Але усі зазначені зауваження жодною мірою не знижують загальної позитивної оцінки представленого дисертаційного дослідження. В роботі на високому науковому рівні розглянуто складні історико-правові проблеми, обумовлені темою дослідження, і висуваються цікаві наукові гіпотези та пропозиції.

Відсутність порушення академічної доброчесності. Дисертація є самостійним науковим дослідженням, в якій відображені власні ідеї і напрацювання автора, що дозволило вирішити поставлені у роботі завдання. Робота містить теоретичні положення і висновки, сформульовані дисертантом особисто. Використані в дисертаційному дослідженні ідеї і положення науковців мають відповідне посилання і використані з метою підкріплення ідей автора.

Загальний висновок.

Дисертація Дзіковського М. Р. на тему «Правові основи організації та діяльності австрійського Адміністративного Трибуналу 1875-1918рр.» є самостійною та завершеною науковою роботою, виконаною особисто дисертантом у виді кваліфікаційної наукової праці на правах рукопису.

Дисертаційне дослідження містить науково обґрунтовані теоретичні та практичні результати, характеризується єдністю змісту та свідчить про особистий внесок автора.

Дисертаційна робота “Правові основи організації та діяльності австрійського Адміністративного Трибуналу (1875-1918рр). Історико-правове дослідження” за своєю актуальністю, ступенем новизни, постановкою та способом вирішення поставлених питань, історико-правовим, теоретичним та практичним підґрунтям та обґрунтованістю одержаних результатів відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44) та наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (зі змінами від 12.07.2019 р.), а її автор, Дзіковський Максим Романович, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 Право за спеціальністю 081 «Право».